

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

OILA VA JAMIYAT: O'ZARO TA'SIR, IJTIMOIIY QADRIYATLAR VA BARQAROR TARAQQIYOTNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI

Muxammadiyeva Oliy Narzullayevna

Termiz davlat muhandislik va agrotekhnologiyalar universiteti, dotsent (PhD).

e-mail: oliya.narzullayevna@bk.ru ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3486-8695>

Annotatsiya.

Maqolada oila va jamiyat o'zaro bog'liq ijtimoiy tizim sifatida tahlil qilinadi. Oilaning ijtimoiylashuv, qadriyatlar uzluksizligini ta'minlash, g'amxo'rlik va ijtimoiy kapitalni shakllantirishdagi roli hamda uning iqtisodiy, ta'limiy, huquqiy, mahalla, migratsiya va raqamli omillarga bog'liqligi ko'rsatiladi. Oilani qo'llab-quvvatlashda moddiy yordam, ota-onalik va kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish, ijtimoiy xizmatlar, ta'lim muassasalari va mahalla hamkorligini uyg'unlashtirgan tizimli yondashuv zarurligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: oila, jamiyat, ijtimoiy institut, ijtimoiylashuv, qadriyatlar, ijtimoiy kapital, avlodlararo uzviylik, mahalla, farovonlik, barqaror taraqqiyot.

СЕМЬЯ И ОБЩЕСТВО: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ, СОЦИАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ И НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Мухаммадиева Олия Нарзуллаевна

Термезский государственный университет инженерии и агротехнологий, доцент (PhD).

Аннотация.

В статье семья и общество рассматриваются как взаимосвязанная социальная система. Раскрывается роль семьи в социализации личности, обеспечении преемственности ценностей, формировании культуры заботы и социального капитала, а также её зависимость от экономических, образовательных, правовых, махаллинских, миграционных и цифровых факторов. Обосновывается необходимость системного подхода к поддержке семьи, объединяющего материальную помощь, развитие родительских и коммуникативных компетенций, социальные услуги, а также сотрудничество образовательных учреждений и махалли.

Ключевые слова: семья, общество, социальный институт, социализация, ценности, социальный капитал, межпоколенческая преемственность, махалля, благополучие, устойчивое развитие.

FAMILY AND SOCIETY: INTERACTION, SOCIAL VALUES, AND THE SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Muxammadiyeva Oliy Narzullayevna

Termez State University of Engineering and Agrotechnologies, Associate Professor (PhD).

Abstract.

This article examines the family and society as an interconnected social system. It highlights the role of the family in socialization, ensuring the continuity of values, fostering care, and developing social capital, as well as its dependence on economic, educational, legal, mahalla-related, migration, and digital factors. The article substantiates the need for a systematic approach to family support that integrates financial assistance, the development of parenting and communication competencies, social services, and cooperation between educational institutions and mahalla communities.

Keywords: family, society, social institution, socialization, values, social capital, intergenerational continuity, mahalla, well-being, sustainable development.

Kirish. Oila va jamiyat o'rtasidagi munosabat ijtimoiy fanlarning markaziy masalalaridan biridir. Inson dunyoga kelgan ilk muhit sifatida oila uning til, xulq-atvor, mas'uliyat, o'zaro yordam, mehnatga munosabat va boshqalar bilan yashash qoidalarini o'zlashtirishida bevosita ishtirok etadi. Shu ma'noda oila faqat shaxsiy hayot makoni emas, balki jamiyatning madaniy va axloqiy qayta ishlab chiqarilishiga xizmat qiluvchi institutdir [3: 42].

Jamiyat ham oilaga tashqi fon sifatida emas, balki uning imkoniyatlari va cheklolarini belgilovchi faol muhit sifatida ta'sir ko'rsatadi. Mehnat bozori, daromadlar, uy-joy sharoiti, ta'lim sifati, sog'liqni saqlash, huquqiy kafolatlar, migratsiya oqimlari va ommaviy kommunikatsiya shakllari oiladagi rollar, vaqt taqsimoti, farzand tarbiyasi va avlodlararo munosabatlarning mazmunini o'zgartiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

O'zbekiston sharoitida oila jamiyatning asosiy bo'g'ini sifatida huquqiy himoyaga ega. Konstitutsiya va Oila kodeksida nikoh, ota-ona va farzandlarning huquq hamda majburiyatlari, oila manfaatlarini himoya qilishga doir asosiy tamoyillar belgilangan [1: 29]. Biroq huquqiy kafolatlarning mavjudligi oilaviy farovonlikni avtomatik tarzda

ta'minlamaydi. Barqaror oilaviy munosabatlar uchun iqtisodiy xavfsizlik, sifatli muloqot, o'zaro hurmat, ota-onalik kompetensiyasi va tashqi institutlar bilan samarali hamkorlik ham zarur. U. Bronfenbrennning ekologik yondashuvi shaxs va oiladagi jarayonlarni turli darajadagi ijtimoiy tizimlar o'zaro ta'siri orqali tushuntirishi bilan ushbu masalani tahlil qilish uchun muhim nazariy asos yaratadi [6; 104].

Zamonaviy modernizatsiya jarayonlari oilaning ijtimoiy vazifalarini yo'qotmaydi, balki ularni yangi sharoitda qayta tashkil etadi. Ayollar va erkaklarning ta'lim hamda bandlikdagi ishtiroki, urbanizatsiya, mehnat migratsiyasi, raqamli tarmoqlar va individual tanlovning kuchayishi oiladagi rollar va kutishlarni murakkablashtirmoqda [7; 83]. Shu bois oila va jamiyat munosabatlarini an'anaviylik va zamonaviylik o'rtasidagi qarama-qarshilik sifatida emas, moslashuv, muzokara va resurslarni qayta taqsimlash jarayoni sifatida talqin qilish maqsadga muvofiq.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola narrativ-tahliliy sharh usulida tayyorlandi. Tahlil uchun oila sotsiologiyasi, ijtimoiylashuv, ijtimoiy kapital, ekologik rivojlanish, oilaviy barqarorlik va zamonaviy institutsional transformatsiyalarni yorituvchi klassik hamda zamonaviy ilmiy manbalar tanlandi. O'zbekistonning konstitutsiyaviy va oilaviy-huquqiy asoslari alohida normativ kontekst sifatida ko'rib chiqildi.

Manbalar besh analitik blok bo'yicha guruhlandi: birlamchi ijtimoiylashuv va qadriyatlar uzatilishi; oiladagi ishonch va ijtimoiy kapital; iqtisodiy va institutsional sharoit; avlodlararo munosabatlar; zamonaviy raqamli va migratsion transformatsiyalar. Har bir blokda oiladan jamiyatga yo'nalgan ta'sir va jamiyatdan oilaga qaytuvchi ta'sir alohida tahlil qilindi.

Maqolada yangi so'rovnoma yoki eksperimental ma'lumotlar taqdim etilmaydi. Jadvallar ilmiy adabiyotlarda tavsiflangan mexanizmlarni konseptual umumlashtirish uchun tuzilgan. Shu sababli ularda statistik ulushlar emas, sabab-oqibat aloqalarining nazariy yo'nalishi va amaliy talqini aks ettiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oila va jamiyat alohida mavjud bo'lgan ikki tizim emas. Oila jamiyatdagi me'yor, qadriyat va resurslarni kundalik amaliyotga aylantiradi; jamiyat esa oilada shakllangan inson kapitali, ishonch, mas'uliyat va fuqarolik xulqi orqali qayta ta'sir oladi. Ushbu ikki tomonlama aloqaning asosiy yo'nalishlari 1-jadvalda umumlashtirildi.

1-jadval. Oila va jamiyat o'rtasidagi o'zaro ta'sirning asosiy yo'nalishlari

Yo'nalish	Oiladagi ifoda	Jamiyatga ta'siri	Jamiyatdan oilaga qayta ta'sir
Ijtimoiylashuv	Me'yor, mas'uliyat, hamkorlik va muloqotni o'rganish	Ijtimoiy xulq, fuqarolik madaniyati va ishonchning shakllanishi	Ta'lim, huquqiy muhit va ommaviy madaniyat oilaviy tarbiya mazmuniga ta'sir qiladi
Qadriyatlar uzatilishi	Til, urf-odat, xotira va axloqiy mezonlarni avlodlarga yetkazish	Madaniy davomiylik va ijtimoiy identitetni mustahkamlash	Jamiyatdagi yangi qadriyatlar va me'yorlar oilada qayta talqin qilinadi
G'amxo'rlik va himoya	Bola, keksalar va yordamga muhtoj a'zolari qo'llab-quvvatlash	Ijtimoiy xavflarni yumshatish va inson kapitalini saqlash	Sog'liqni saqlash, ijtimoiy xizmat va bandlik siyosati oilaning g'amxo'rlik salohiyatini belgilaydi
Iqtisodiy faoliyat	Daromad, iste'mol, mehnat va uy xo'jaligi qarorlarini muvofiqlashtirish	Mehnat bozori, iste'mol va jamg'arma xulqiga ta'sir	Ish haqi, narxlar, uy-joy va bandlik sharoiti oilaviy farovonlikka bevosita ta'sir qiladi
Ijtimoiy kapital	Ishonch, o'zaro yordam va qarindoshlik tarmoqlari	Hamkorlik, qo'llab-quvvatlash va jamoaviy ishonchni kuchaytirish	Mahalla va fuqarolik institutlari oilaning tashqi resurslardan foydalanish imkonini kengaytiradi
Demografik davomiylik	Nikoh, farzand tarbiyasi va avlodlararo aloqalar	Aholi tarkibi va avlodlar almashinuviga ta'sir	Uy-joy, ta'lim, mehnat va ijtimoiy siyosat oilaviy demografik qarorlarga ta'sir ko'rsatadi

Birlamchi ijtimoiylashuv oilaning eng muhim funksiyalaridan biridir. Bola jamiyatdagi qoidalarini dastlab abstrakt norma sifatida emas, balki oiladagi kundalik munosabatlar orqali o'zlashtiradi. Va'da bajarish, navbat kutish, kattaga hurmat, kichikka g'amxo'rlik, mehnatni taqsimlash, nizoni gaplashib hal qilish kabi mikrojarayonlar kelajakdagi ijtimoiy xulqning asosini yaratadi [3; 109]. Shu jihatdan oiladagi munosabat sifati rasmiy oilaviy maqomning o'zidan ko'ra muhimroq analitik mezondir.

Qadriyatlar uzatilishi ham mexanik takrorlash emas. Har bir avlod avvalgi avlod tajribasini yangi iqtisodiy, texnologik va madaniy sharoitda qayta talqin qiladi. Giddens yaqin munosabatlarning zamonaviylashuvini shaxsiy tanlov,

muzokara va o'zaro qoniqishning ortishi bilan izohlaydi [7; 169]. Bu holat an'anaviy qadriyatlarning inkori emas; aksincha, ularning kundalik hayotdagi ifodasini qayta ko'rib chiqishni talab qiladi.

Oilada qadriyatlar avtoritar buyruq orqali emas, izchil namuna va muloqot orqali mustahkamlanadi. Farzandga mas'uliyat haqida gapirish bilan birga ota-onaning o'zi majburiyatni bajarishi, hurmat haqida gapirish bilan birga oiladagi fikrlar xilma-xilligini tan olishi zarur. Bunday muhitda ijtimoiy me'yorlar tashqi nazoratdan ichki mas'uliyatga aylanadi.

Coleman ijtimoiy kapitalni shaxs harakatlarini qo'llab-quvvatlovchi munosabatlar va ishonch resursi sifatida izohlaydi [4: 13]. Oila ijtimoiy kapitalning birlamchi makoni bo'lib, undagi o'zaro yordam, axborot almashuvi va majburiyatlar tizimi shaxsning ta'lim, mehnat va ijtimoiy hayotdagi imkoniyatlarini kuchaytirishi mumkin. Putnamning ishlari ham ishonch va fuqarolik aloqalarining jamoaviy barqarorlikdagi ahamiyatini ko'rsatadi [5: 114].

Biroq oilaviy tarmoqning kuchliligi har doim bir xil natija bermaydi. Juda yopiq tarmoqlar shaxsning tashqi ta'lim, kasbiy yoki ijtimoiy imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Shu sababli sog'lom ijtimoiy kapital oilaning ichki birdamligini saqlagan holda maktab, mahalla, sog'liqni saqlash, mehnat bozori va boshqa institutlar bilan ochiq aloqalarni ham qo'llab-quvvatlaydi.

Oila va mahalla o'rtasidagi munosabat ayniqsa O'zbekiston sharoitida muhimdir. Mahalla oilaning ichki hayotiga asossiz aralashuvchi emas, balki zarur vaziyatda axborot, maslahat, vositachilik va ijtimoiy xizmatlarga yo'naltirish funksiyasini bajaruvchi hamkor bo'lishi maqsadga muvofiq. Bunda oilaning sha'ni, maxfiyligi va mustaqil qaror qabul qilish huquqi saqlanishi muhim.

Oilaviy munosabatlar faqat psixologik omillar bilan tushuntirilmaydi. Daromadning beqarorligi, uzoq ish vaqti, uy-joy muammosi, qarzdorlik yoki ish topishdagi qiyinchiliklar oiladagi stressni oshirishi mumkin. Bunday vaziyatlarda kichik kelishmovchiliklarning keskinlashish ehtimoli ortadi. Shu bois oilani mustahkamlash siyosati faqat axloqiy targ'ibot emas, balki bandlik, ijtimoiy himoya, bolalarni parvarishlash xizmatlari va uy-joy siyosati bilan ham bog'lanishi zarur.

McLanahan oilaviy resurslarning turli guruhlar bo'yicha notekis taqsimlanishi bolalarning keyingi imkoniyatlariga ta'sir qilishini ko'rsatadi [10: 607]. Amato esa oilaviy tuzilma o'zgarishlarining bolalar farovonligiga ta'siri iqtisodiy resurs, ota-ona vaqtining sifati va nizo darajasi kabi vositachi omillar orqali shakllanishini ta'kidlaydi [11: 75]. Demak, oilani faqat formal tarkib orqali baholash ilmiy jihatdan yetarli emas.

Barqaror taraqqiyot nuqtayi nazaridan oilaning iqtisodiy xavfsizligi jamiyat uchun ham ahamiyatlidir. Yetarli resurs va qo'llab-quvvatlash mavjud bo'lganda oilalar ta'limga ko'proq sarmoya kiritadi, sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanadi va kelajakni rejalashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa uzoq muddatda inson kapitali sifatini oshiradi.

Raqamli texnologiyalar oilaviy muloqotga yangi imkoniyatlar yaratdi: masofadagi qarindoshlar bilan doimiy aloqa, ta'limiy resurslar, xizmatlarga tezkor kirish va ota-onalik bo'yicha ma'lumot almashish osonlashdi. Biroq ekran vaqti, shaxsiy hayot chegaralarining buzilishi, onlayn nizolar va dezinformatsiya yangi xavflarni yuzaga keltirdi. Shuning uchun raqamli savodxonlik bugungi oilaviy kompetensiyaning bir qismiga aylanmoqda.

Mehnat migratsiyasi ham ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi. Bir tomondan, daromad va iqtisodiy imkoniyatlar oshishi mumkin; ikkinchi tomondan, uzoq vaqt ajralib yashash emotsional yaqinlik, ota-onalik nazorati va qarindoshlik vazifalarini qayta tashkil etishni talab qiladi. Masofaviy aloqa texnologiyalari ayrim bo'shliqlarni to'ldirsa-da, bevosita kundalik ishtirokni to'liq almashtira olmaydi.

Avlodlararo munosabatlarda ham transformatsiya kuzatiladi. Katta avlod tajribasi oilaning xotira va qo'llab-quvvatlash resursi bo'lib qoladi, lekin yoshlarning ta'lim, kasb va oilaviy hayot haqidagi kutishlari o'zgarib bormoqda. Sog'lom avlodlararo uzviylik bir tomonning ikkinchisiga to'liq bo'ysunishini emas, tajriba va yangi ehtiyojlar o'rtasida dialogni talab qiladi.

Zamonaviy o'zgarishlarning oilaga ta'siri biryoqlama emas. Bir omil ayrim oilalar uchun imkoniyat, boshqalar uchun esa xavf bo'lishi mumkin. Asosiy farq oilaning resurslari, munosabat sifati va tashqi xizmatlardan foydalanish imkoniyatida namoyon bo'ladi. 2-jadvalda ushbu omillar umumlashtirildi.

2-jadval. Zamonaviy ijtimoiy omillarning oila-jamiyat munosabatlariga ta'siri

Omil	Oilaga imkoniyat	Asosiy xavf	Muvozanatlash yo'nalishi
Raqamlashtirish	Axborot, ta'lim va masofaviy muloqot imkoniyatlari	Ekran qaramligi, maxfiylik va muloqotning yuzakilashuvi	Raqamli savodxonlik va oilaviy media qoidalari
Mehnat migratsiyasi	Daromad va iqtisodiy imkoniyatlarning kengayishi	Uzoq ajralish, ota-onalik ishtirokining kamayishi	Muntazam muloqot, g'amxo'rlik rejasini aniq taqsimlash
Urbanizatsiya	Ta'lim, bandlik va xizmatlarga kirish	Qarindoshlik tarmoqlarining zaiflashuvi, yashash xarajatlari	Mahalla, xizmatlar va yangi ijtimoiy tarmoqlarni rivojlantirish
Bandlik va kasbiy faollik	Daromad, o'zini ro'yobga chiqarish va inson kapitali	Vaqt tanqisligi va ish-oila ziddiyati	Moslashuvchan bandlik va oilaviy vazifalarni adolatli taqsimlash

Omil	Oilaga imkoniyat	Asosiy xavf	Muvozanatlash yo'nalishi
Ta'limning kengayishi	Ongli qaror, salomatlik va kompetensiyasi tarbiya	Avlodlararo tafovuti kutishlar	Dialog va hayotiy ko'nikmalar ta'limi
Madaniy xilma-xillik	Yangi tajriba va bag'rikenglik	Qadriyatlar bo'yicha keskin qarama-qarshilik	Asosiy qadriyatlar va shaxsiy tanlov o'rtasida muvozanat

Oila bilan bog'liq ijtimoiy siyosatning samaradorligi muammoga faqat inqiroz yuz bergandan keyin aralashish bilan emas, profilaktik va rivojlantiruvchi xizmatlar mavjudligi bilan belgilanadi. Nikoholdi ta'limi, ota-onalik ko'nikmalari, psixologik maslahat, huquqiy axborot, bandlikka ko'mak va ijtimoiy xizmatlar oilaning mustaqil muammo hal qilish salohiyatini kuchaytiradi. Walsh oilaviy rezilyentlikni og'ir vaziyatni inkor etish emas, balki ma'no yaratish, moslashuvchan tashkiliy tuzilma va ochiq kommunikatsiya orqali qiyinchilikdan chiqish qobiliyati sifatida talqin qiladi [9; 34]. Shu nuqtayi nazardan, tashqi yordam oilani passiv qabul qiluvchi sifatida emas, o'z resurslariga ega subyekt sifatida ko'rishi zarur. Ta'lim muassasasi, mahalla, tibbiyot, bandlik va ijtimoiy xizmat tizimlari o'rtasidagi muvofiqlashtirish ham muhimdir. Oilaga bir xil muammo bo'yicha bir-biriga zid tavsiyalar berilishi yoki turli idoralarga takroriy murojaat qilish majburiyati xizmatlardan foydalanishni qiyinlashtiradi. Integratsiyalashgan yondashuv oilaning ehtiyojini erta aniqlash va mos xizmatga tez yo'naltirish imkonini beradi. Bunda universal va manzilli yondashuvlar o'rtasida muvozanat zarur. Barcha oilalar uchun ochiq bo'lgan axborot, ta'lim va profilaktika xizmatlari stigmani kamaytiradi; qo'shimcha xavfga duch kelgan oilalar esa individual va manzilli ko'makka muhtoj bo'lishi mumkin. Oila va jamiyat o'rtasidagi munosabat o'zaro ta'sir va qayta aloqa tamoyiliga asoslangan. Oila shaxsning birlamchi ijtimoiylashuvi, qadriyatlar uzatilishi, g'amxo'rlik, ishonch va inson kapitali shakllanishi orqali jamiyatning sifatiga ta'sir etadi. Jamiyat esa iqtisodiy, huquqiy, ta'limiy va madaniy sharoitlar orqali oilaning imkoniyatlari, rollari va farovonligini belgilaydi. Zamonaviy raqamlashtirish, migratsiya, urbanizatsiya, bandlik va avlodlararo o'zgarishlar oilani zaiflashtiruvchi omillar sifatida emas, boshqarilishi lozim bo'lgan transformatsiyalar sifatida ko'rilishi kerak. Ularning natijasi oilaning ichki munosabat sifati, resurslari va tashqi institutlar bilan hamkorlik darajasiga bog'liq. Oila siyosatida moddiy qo'llab-quvvatlash, munosabat va ota-onalik kompetensiyasini rivojlantirish, ta'lim, bandlik, sog'liqni saqlash, mahalla va ijtimoiy xizmatlarni o'zaro bog'laydigan tizimli yondashuv ustuvor bo'lishi maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv oilani muammo manbai emas, jamiyat barqarorligi va barqaror taraqqiyotning faol subyekti sifatida ko'rishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. – 2023-yil 30-apreldagi umumxalq referendumini orqali qabul qilingan. – URL: <https://lex.uz/docs/-6445145>
2. O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi. – 1998-yil 30-aprelda qabul qilingan. – URL: <https://lex.uz/docs/-104720>
3. Parsons T., Bales R. F. Family, Socialization and Interaction Process. – Glencoe, IL: Free Press, 1955. – 422 p. – URL: <https://briscoe.uthscsa.edu/cgi-bin/koha/opac-MARCdetail.pl?biblionumber=46984>
4. Coleman J. S. Social Capital in the Creation of Human Capital // American Journal of Sociology. – 1988. – Vol. 94, Supplement. – P. S95-S120. – DOI: 10.1086/228943. – URL: <https://doi.org/10.1086/228943>
5. Putnam R. D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. – New York: Simon & Schuster, 2000. – URL: <https://robertdputnam.com/bowling-alone/>
6. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979. – 330 p. – DOI: 10.4159/9780674028845. – URL: <https://doi.org/10.4159/9780674028845>
7. Giddens A. The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies. – Stanford: Stanford University Press, 1992. – 216 p. – URL: <https://www.sup.org/books/title/?id=2665>
8. Beck U., Beck-Gernsheim E. Individualization: Institutionalized Individualism and Its Social and Political Consequences. – London: SAGE Publications, 2002. – 222 p. – ISBN: 978-0-7619-6112-3. – URL: <https://us2.sagepub.com/en-us/nam/book/individualization>
9. Walsh F. Strengthening Family Resilience. – 3rd ed. – New York: Guilford Press, 2016. – 400 p. – ISBN: 978-1-4625-2986-5. – URL: <https://www.guilford.com/books/Strengthening-Family-Resilience/Froma-Walsh/9781462529865>
10. McLanahan S. Diverging Destinies: How Children Are Faring under the Second Demographic Transition // Demography. – 2004. – Vol. 41, № 4. – P. 607-627. – DOI: 10.1353/dem.2004.0033. – URL: <https://doi.org/10.1353/dem.2004.0033>
11. Amato P. R. The Impact of Family Formation Change on the Cognitive, Social, and Emotional Well-Being of the Next Generation // The Future of Children. – 2005. – Vol. 15, № 2. – P. 75-96. – DOI: 10.1353/foc.2005.0012. – URL: <https://doi.org/10.1353/foc.2005.0012> (murojaat sanasi: 24.10.2026).
12. Cherlin A. J. The Deinstitutionalization of American Marriage // Journal of Marriage and Family. – 2004. – Vol. 66, № 4. – P. 848-861. – DOI: 10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x. – URL: <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x>